

Å finne lykken sammen

Det er ikke til å komme forbi: Det skal bli færre kommuner i Norge. Spørsmålet er bare hvordan det bør oppnås. Kommunesammenslåinger skiller seg ikke nevneverdig fra ekteskapsinngåelser mellom mennesker. Frivillighet er en forutsetning for lykke.

I går skrev Nationen om kommunesammenslåingen mellom Mosvik og Inderøy i Nord-Trøndelag i 2012. Så langt ser det ut til at de to gamle kommunene lever i et godt og trygt samliv. Men så var da også sammenslåingen ønsket av begge parter. Eksemplet fra Nord-Trøndelag bør tjene som et forbilde for kommende kommunesammenslåinger.

Det var den minste kommunen Mosvik som tok initiativet til sammenslåingen. Kommunen

erkjente at manglende næringsutvikling og nedgang i folketall gikk på det kommunale tjenestetilbudet løs. En rådgivende folkeavstemning viste at seks av ti mosvikinger var for sammenslåing med Inderøy.

De to kommunene satte ned en fellesnemnd, satt sammen av representanter fra alle partiene i begge kommunene. Den trakk opp premissene for den nye kommunen, blant annet hvilke funksjoner og tjenester som skulle beholdes i Mosvik. Et annet premiss var at ingen kommunalt ansatte skulle miste jobben. Forhandlingene var preget av åpenhet og raushet.

Etter sammenslåingen har nye Inderøy kommune i stor grad fulgt opp intensjonsavtalen. Antallet innbyggere har økt i sentrumsområdene i Mosvik. Det er vanskelig å påstå at kom-

Oppsummert

Sammenslåing

1 Kommunesammenslåingen mellom Mosvik og Inderøy er et eksempel til etterfølgelse.

Rause

2 Sammenslåingen var ønsket av begge parter, og prosessen var preget av åpenhet og raushet.

Frivillig

3 På samme måte som ekteskapsinngåelser mellom mennesker, er frivillighet en forutsetning for en lykkelig sammenslåing.

munesammenslåingen er en direkte årsak til veksten, men man kan i det minste fastslå at den ikke har virket negativt på folketallet.

Med den 20 år gamle broforbindelsen over Trondheimsfjorden, utgjør Mosvik og Inderøy et felles arbeidsmarked. Når kommunesammenslåing i tillegg var et felles ønske i de to kommunene, lå forholdene godt til rette for en god prosess og et lykkelig resultat.

Dette gir viktig lærdom til kommunereformen som rulles ut over landet. Tvang er et ekstremt dårlig virkemiddel dersom en skal komme fram til gode løsninger til beste for alle de involverte kommunene. I stedet for åpenhet og romslighet, vil forhandlingene mellom partene lett ende i strid og lokaliseringskamp.

SAGT

av andre

FOTO: NTB SCANPIX

Jonas Gahr Støre

Støre mot sentralisering

* «Omstilling skal skje gjennom store skatteuttak, stram kommuneøkonomi, svekket arbeidsmiljølov, reduksjon i det statlige eierskapet og en lang rekke initiativ som i sum sentraliserer makt og beslutninger.»

Ap-leder Jonas Gahr Støre i DN om regjeringens omstillingspolitikk.

Støre mot tvang

* «Arbeiderpartiet gir full støtte til at kommunene diskuterer organisering, samarbeid og sammenslåing. Eventuelle strukturrendringer må svare på lokale behov og ambisjoner, ikke abstrakte teorier om tall og størrelser. Derfor må sammenslåinger bygge på frivillighet.»

Støre går mot tvang i DN.

Sanner mot Støre

* «De fleste partiene, når de går fra posisjon til opposisjon, blir spissere i sine løsninger og mer ambisiøse på reformsiden. Når det gjelder Arbeiderpartiet og reformer, så har partiet gått fra tydelighet under Jens Stoltenberg til utydelighet under Jonas Gahr Støre.»

Høyres Jan Tore Sanner svarer på Støres kronikk i DN.

Velgerne mot Jensen?

* «Frp faller som en stein på meningsmålingene og nærmer seg faretruende «tullepartiene» de selv er så avhengige av. Neste valgbrøl kan bli «Morna Jensen.»»

Samfunnsredaktør Irene Halvorsen i Dagsavisen.

Nationen arbeider etter Vær varsom-plakatens regler for god presseskikk. Den som mener seg rammet av urettmessig avisomtale bes ta kontakt med redaksjonen. Pressens Faglige Utvalg (PFU) er et klageorgan som behandler klager mot pressen i presseetiske spørsmål. PFU holder til i Oslo, tlf. 22 40 50 40. Epost: pfu@presse.no

Ny giv med andelslandbruk

FAGHJØRNEN

Å dyrke sin egen mat og få kunnskap om hvorledes maten produseres er kjernen i det som kalles andelslandbruk. Andelsbruket oppstod omtrent samtidig til steder i verden; i Japan rundt 1965, hvor voksende avstand mellom produsent og forbruker av mat, resulterte i at et knippe bønder dannet samarbeidet kalt Tekei, oversatt til «Mat som bærer bondens ansikt».

Omtrent samtidig vokste andelslandbruk frem i Tyskland, her med fokus på det sosiale aspektet i landbruket. Siden har antallet eksplodert i flere land, hvor for eksempel USA har hatt en økning fra 1000 til 6200 andelsbruk fra 2009 til 2014.

I Norge har omfanget av andelsbruk vært beskjeden, men vi har sett en oppblomstring de siste tre-fire årene. Det første, Øvreland Andelslandbruk, ble opprettet i Bærum i 2006, etterfulgt av ett på Løten to år senere. I 2014 var det 16 registret bruk, mens en ved utgangen av 2015 forventer en dobling, til nær 30 bruk. En anslår da at mellom 2-2500 vil være aktive i et andelslandbruk.

Å være andelseier innebærer å kjøpe seg en andel i en produksjon. Alle som er med deler maten som produseres, og deler samtidig risikoen for dårlig avling. Forbrukere og bønder samarbeider gjennom at forbrukeren også er involvert i dyrkningsprosessen gjennom egeninnsats. Dette er i praksis en form for direkte omsetning, hvor dialog mellom forbruker og bonde, samt læren om produksjonen står sentralt.

De fleste andelslandbruk produserer grønnsaker, men det finnes også andelsbruk med kjøtt, melk og egg. Å være andelshaver er det nærmeste du kan komme å være bonde, uten å være det.

Andelslandbruk er en relativt ny modell i Norge. Selv om volumet produsert ikke er stort kan det være med å gi økt interesse og kunnskap om norsk matproduksjon. Et viktig prinsipp er at prisen en betaler for en andel skal gjenspeile den faktiske kostnaden ved å produsere maten. Her ligger alt av innsatsfaktorer, samt en anstendig lønn til bonden eller gartneren som står for hoveddelen av produksjonen.

Andelseierne bidrar med penger for sesongen begynner, mens

Astrid Een Thuen

Astrid Een Thuen er utreder i AgriAnalyse

bonden sørger for ferske produkter i sesong. Slik får bonden økonomisk trygghet og garantert avsetning for sine varer, mens andelseierne får kortreist, sesongbasert mat.

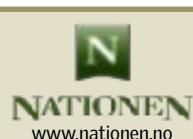
En annen viktig ringvirkning av andelslandbruk er å øke forståelsen blant forbrukerne om at matproduksjonen er en biologisk produksjon, og dermed forskjellig fra produksjonen av andre varer. Hvor mye mat som produseres er avhengig av biologisk kunnskap, nedlagt arbeid og sesongvariasjon i avling forårsaket av vær og vind.

Andelslandbruk har også et viktig sosialt aspekt, da det sosiale felleskapet rundt gården ofte er et viktig element. På gården møtes andelshaverne, gjerne sammen med barn, og bonde til dugnad, kurs og sosiale arrangementer, og det kan slik være med å styrke lokalsamfunn rundt om i landet. Andelslandbruk kan bidra til mer kunnskap om matproduksjon, gi folk mulighet til å føle nærhet til naturen og gårdslivet, samt økt forståelse, interesse og respekt for den norske bonden.

Andelslandbruk kan på sikt gi ny mening til det gamle slagordet: «By og land, hand i hand».

KUNNSKAP

«Andelslandbruk kan bidra til mer kunnskap om matproduksjon.»

Sjefredaktør:
Mads Yngve Storvik
mads.storvik@nationen.no

Politisk redaktør:
Kato Nykvist
kato.nykvist@nationen.no

Nyhetsredaktør:
Rino Andersen
rino.andersen@nationen.no